

www.baachakhan.com

ديا با مشالونه

Handwritten in red ink: "P. 1912" and "P. 1912" with a signature.

Ketabton.com

www.baachakhan.com

دیا مشالونہ

تولونکی: عبداللہ بختانی

دقومونواوقبیلودچاروزارت
دنشراوتوافرہنگی چاروریاست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

www.baachakhan.com

د بابا مشالونه

د چاپ حای - دولتی مطبعه - کابل

د چاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

د چاپ نېټه - ۱۳۶۶ هـ ش

د چاپ مهتمم - محمد انور شمس خیل

www.baachakhan.com

فخراخان بآبادکار، عمل او خدمت میری بہر
دکار او زیار، مینے او محبت، وروری اور او۔
داری، عدل او انصاف پہ بارہ کنہی دیرخہ وٹلی او
لیکلی دی۔

برہ خبرہ بی دانسانیت لاری بہ دیوہ دہ۔
مونز بہ یو خود غسی ظاند، لار بنوونگی او لافانی مشالونہ
دخلو عزیزانو ورو خود ژوندانہ پہ لار کنبسیر دو۔
گوہی نزل بی پری بی خطرہ شی او منزلت زور سیزی۔
سا سو خد متگا رختانی

د قومونو د ژوندې کولو او بيدارولو د پاره داسې
کسان په کار دي چه بي غرضه وي . ديانت دار
وي . ايماندار وي او د خداى د پاره خپل
قام خدمت ته تيار وي . چه داسې
کسان په کوم قام کېښي پيدا شي نو د هغوى
په کوښښونو هغه قام کېښي مينه ، محبت ،
مسدد دي ، وروري او عزيزولي پيدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایدې او آرام د پاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انځي

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگن را و صبر دی .

www.baachakhan.com

زموږ نړۍ د نړۍ په ظلم وړت کول دي او منظم
د ظلم په خلاصول دي. که ظلم زموږ ورو او مسلمان
مړي.

خدایی خدمتگار حانت خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدایتی د خدمت ضرورت نشته
د خدای خدمت دهنه د مخلوق خدمت دی
او د خدای مخلوق یوازې مسلمانان نه دي
ټول دهنه د مخلوق دي، که هندو دي، که سکھ
دی که عیسایی دی .

مونڙ پستانه خدایي کار او خدمت ته
ته وایو چه بي دکو می طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لري
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

مونڙ د خلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستود حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کې موشوند
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پري
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطر خپل سینه د بغضونو، کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیرونو مونږ ته بیا
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو پہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی پہ شان خیل خانو نہ ۔
خاوری کرہی ولی چہ کوئی پوری
یوی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسی دی نہ شی ۔

حقيقت دادی چه یوازې قانون د
ملک اصلاح کولی نشي اونه امن قایمولى
شي . د خلقو زړونو بدلولو ضرورت دی . ثخه خټه
پورې چه د خلقو زړونه بدل نشي جر مونه کمیدی
نه شي .

د خلقو زړونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلولی شي . خو مره چه دا تحریک خوړ شي
هو مره به د خلقو په زړونو کبسي تبدیلی راجي او
ددې لازمي نتیجه به په ملک کبسي امن و

امان وي .

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور ور خلک وي هم ،
بی کاره شي او د هغوی طاقت دیو بل په
غور خو لوی کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدایږي .

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بده
دخپلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خپلو ملگرو ته وایم چه زما پتیر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک گڼې چې کوم نقص
وینئ، دهنونه به ما خبروی او شه وخت
چې هغوی ما دخپلو غلطونه خبردار کړي،

نوزه دهنوی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبښښ

کوم

۱۲

www.baachakhan.com

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری .

۱۳

انسان ہم یو عجیبہ خیزدی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی اوہمت بایلی ، نو
بیاد خپلی کمزوری او بی ہمتی دیتولو
دپارہ قسما قسم حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه
دخدای مذہبونه دی او دنیا ته داتفاق،
میینی او محبت او دخدای مخلوق د آرام
او خدمت دپاره راغلی دی .
دهر یو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق
له منح نه کر که او نفرت لیری کړي او ملینه او محبت
پکښې پټید کړي او د دېل سره امداد وکړي .
خو موږ د دې حقیقت نه چا خبر کړي نه یو .

حقیقت دادی چنانچه مدیوب
هم سرمایدار و دخیل سرمایی به زور قبضه
کری ده رستینی خدایی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ ده .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشه په خلقو کښې وي.
اختلاف را می ته بد خوښ نه دی. رسول اکرم
خودامت اختلاف را می ته رحمت وېلي دی.
لیکن په موجوده وخت کښې زموږ د مسلمانانو او بیا
خاص کر زموږ د پښتنو اختلاف را می رحمت
دی. زموږ دا اختلاف را می همیشه ذاتیات
جوړېزې او د دې ذاتیاتو په وجه، که
چیرې د پښتنو تاریخ وگورئ، نو همیشه
تباہ شوي او برباد
شوي دي

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملګري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان، ډاکتران، انجیران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

ز ما خیال و رخ په وړخ د جنکو تعلیم او تربیت
 طرف ته زیاتېږي. ولې چه زه دا خبره خپل قوم د
 پاره خطرناکه گڼم چه ملکانونه خودې تعلیم ورکړي شي
 او جنکي دې د علم نه محروم پاته شي. چه ددې نتیجه
 به دا وي چه زمونږ ملکانونه خوله اول جاهلانو بسخو
 سره ورونه نه کوي او که چيري دهم کړي نو اکثر بي کور
 سمون خوري او هميشه په گېښي کش مکش وي. چه
 ددې زمونږ ملک او قوم ته د یو لوی نقصان
 درسيده واندیشه ده

... پستی او بندي په عمل دوه . که دچا
عمل پست وي هغه نړوي که بنځه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وي نړوي که بنځه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خور او نځه د دنیا د آبادی دوه
ملگري پیدا کړي دي او د بشریت د گاډی دا
دوه پایی دي د گاډی په یوه پایه نه نشي
چلیدی .

www.baachakhan.com

زمونڊ ٻن سئو پنجاهي خوديري پاڪستاني
او وفاداري ٻي اوديري حضرت مغلاني دي .

۲۱

په جيلخانو كېنې ما دخپل قوم په حالاتو
باندي په ښه شان سره غور كړى . زه
په دې نتيجه ورسيدم چه په دنيا كېنې ، سچ
قوم بغېر د خپلې ژبې نه ترقي كولى نشي
او په هغوى كېنې علوم او فنون پيدا
كيدى نه شي .

يوه ورځ زه د امان الله خان ملاقات له تلي
 وم. ډيرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
 كېنې مې پاته داوودې: تاله تركي درجي، فارسي درجي
 او نورې يې هم "خي" خو خپله ژبه درجي. زما خبرې ته
 هغه باندې ډير اثر وكړ او د وعده يې راسه وكړه چې زه
 كوم به يې كچه په افغانستان ته واستل شو، زه به يې ته
 دده ليدونه و غلم. نو هلته يې هر سېتو كېنې خبرې وكړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه دُرُبی
په باره کنی خبری و کړې راته به یې ویل چه پښتو
لا دڅه ژبه ده ؟ په دې کنی علم نشته . ما
ویل چه بلکه دانورې ژبې خود آسمانه نه دی
راکوزې شوی . دهرې ژبې ویونکو خپلې
ژبې ته ترقي وکړې ده . پښتو چې خپلې ژبې ته
توجه نه ده کړې ، دې کنی د پښتو ژبې ته
گناه ده ؟ او دا خو زما اوسا گناه ده .

www.baachakhan.com

پلٹتی اوچے چمک رہی ہو
موسم خیر پیکر ہو کر
پلٹتی اوچے چمک رہی ہو

انقلابِ مندی کار او دومره آسان خبر

نه دی .

انقلابِ دهری سینی کاردی .

انقلابِ علم او پوهه غواړي .

انقلابِ عالمان او پوهان غواړي چه دیوې

سره قام وروزي او انقلاب ته یې آباده کړي .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دني او د قوم او
ملک پکښې ډیر نقصان دی. که چیرې
نن یو بادشاه به هم وی نو سبا به یې نوی
بادشاه وی، نو څوک ویلی شي چې کوندي به
به هم به وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چې هر وخت دا خیال کوي چې
که دا خلک پوه شول نو ما به لیري کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوښې په لاره کښي
خښه اچوي.

موز بادشاهان جوړول نه غواړو. بادشا-
 هانو ته موضوعات نشته. زموږ به یو مشر وي او قوم
 به یې رايه او رضا او مشوره به وي. او هغه سړی وي
 چې د قوم خدمتگار وي. د خان، غریب او میا ملا
 فرق نه وي. بلکه هر هغه سړی به وي چې هغه نیک او
 اماندار او د قوم او ملک خیرخواه وي. تکلیفونه او
 قربانی او دیر خدمت یې د قام او ملک کړی
 وي او چې د دې مشرۍ اهلیت او پوښه هم مکینې وي
 زموږ حکومت به د جماعت (د حزب) تابع وي
 جماعت به د حکومت تابع نه وي.

د املک (پښتونخوا) زموږ د ټولو پښتنو
دې . نو موږ يو سړی نه خان کوو. زموږ
به کوښښ داوي چې ټول خانان کړو. او
دا سې حکومت به جوړوو چې هغه ګڼې مساوات
وي او د ټولو خلکو پکښې يوشان خیر و فایده وي .
که پوره وي او که پوره وي په شهر کې به وي. مڼ
انصاف وي . زموږ به د ټول قوم يوه جرګه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دیارہ پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکری،
دایری حبیبی ذاتیات اود بنمنی
پر زدی، نو دین به موهم بنه شی
او په دنیا به ہم آباد او آسوده
شی

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف خود بھی پیدا کرتی

۳۱

www.baachakhan.com

چم پوره وي له سپوره وي درلودی پوښان وي

۲۲

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library